

Remiss Hållbar återföring av fosfor

Havsmiljöinstitutet konstaterar med utredningen att detta arbete är ett steg på vägen men att förslagen om etappmål och författning bara täcker in en del av problematiken. Utredningen ger oss emellertid en bra beskrivning av fosforflöden i samhället vilket bidrar till att skapa en gemensam grund för den fortsatta diskussionen. De drivkrafter som styr våra konsumtionsmönster och hur dessa påverkar jordbruksproduktionen är utelämnade. Ur havsmiljösynpunkt är det bra att samhället strävar mot att återföra fosfor men det åtgärder som krävs för att nå denna målsättning måste i högre grad inrikta sig mot att förändra normer och beteenden. För att följa en sådan utveckling måste emellertid samhällsindikatorer utvecklas, vilket för närvarande är ett arbete som pågår vid Havsmiljöinstitutet.

Vidare konstaterar Havsmiljöinstitutet att utredningen endast valt till synes konventionella synsätt som förslag för att hantera problemen. Exempel på andra förhållningssätt kunde vara:

I dag är djurhållning förenat med ett betydande kvittblivningsproblem, stallgödseln. Lantbrukaren måste hitta sätt att bli av med "skiten" på ett miljömässigt acceptabelt sätt. Det vill säga fosfor har ett negativt marknadsvärde. Ett alternativt förhållningssätt skulle vara att spannmålsbonden ålades att utnyttja en minsta andel stall eller stadsgödsel (slam) på sina åkrar. Då skulle en marknad uppstå där fosfor i organisk gödsel skulle få ett positivt marknadsvärde och dess användning skulle optimeras på ett sätt som är förenligt med miljöhänsynen. Resultatet skulle naturligtvis bli att kostnaden för växtnäring läggs på växtproduktionen vilket skulle leda till påverkan på spannmålspriset och därmed sannolikt även ge effekt på animalieproduktionens reglering.

I dag är designmålen för avloppsreningsverken inte satta för återvinning av växtnäring. Fosfor fälls i en kemisk matris där resultatet blir ett ur jordbruket uselt slam med låg mullhalt och betydande mängder av oönskade organiska föreningar. Dessutom slösar reningsverken till synes med betydande mängder energi då kväveföreningarna i

avloppsvattnet avlägsnas och förs till atmosfären. Därifrån hämtas sedan kvävet åter med hjälp stora mängder energi och förs till lantbruksjorden i form av konstgödsel. Ett alternativt förhållningsätt skulle vara att arbeta mot en våt kompostering av avloppsvatten och organiskt material för att skapa en fullgod växtnäringsprodukt och rent vatten. Det skulle emellertid krävas ett betydande utvecklingsarbete för att genomföras en sådan förändring i industriell/stads skala. Dock, i liten skala klarar den kinesiske småbonden redan denna uppgift och arbetar enligt de designmål som skulle gälla för en ny avloppsvatten-hantering, varför vi borde kunna se med tillförsikt mot en sådan utveckling.

I utarbetandet av detta remissvar har Havsmiljöinstitutets koordinatörer och chef deltagit.